

31997L0081

L 14/9

IL-ĠURNAL UFFIĊJALI TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ

20.1.1998

ID-DIRETTIVA TAL-KUNSILL 97/81/KE

tal-15 ta' Diċembru 1997

li tikkoncerna il-Ftehim Qafas dwar ix-xogħol *part-time* konkluz mill-UNICE, miċ-CEEP u mill-ETUC

IL- KUNSILL TA' L-UNJONI EWROPEA,

Wara li kkunsidra l-Ftehim dwar il-politika soċjali anness mal-Protokoll (Nru 14) dwar il- politika soċjali, anness mat-Trattat li jstabbilixxi il-Komunità Ewropea, u b'mod partikolari l-Artikolu 4(2) tiegħu,

Wara li kkunsidra l-proposta mill-Kummissjoni,

- (1) Billi abbażi tal-Protokoll dwar il-politika soċjali anness mat-Trattat li jstabbilixxi l-Komunità Ewropea, l-Istati Membri, hliet għar-Renju Unit tal-Gran Brittanja u ta' l-Irlanda ta' Fuq (hawnhekk iżjed 'il quddiem imsemmija bhala "l-Istati Membri"), jixtiequ li jkomplu fit-triq stabbilita mill-Karta Soċjali ta' l-1989, ikkonkludew ftehim dwar il-politika soċjali;
- (2) Billi s-sieħba soċjali jistgħu, skond l-Artikolu 4(2) tal-Ftehim dwar il-politika soċjali, jitolbu konguntemment li ftehim fl-livell Komunitarju ikun implimentat permezz ta' deċiżjoni tal-Kunsill fuq proposta mill-Kummissjoni;
- (3) Billi l-punt 7 tal-Karta Komunitarja tad-Drittijiet Soċjali Fondamentali tal-Haddiema jipprovdi, *inter alia*, li "l-kompletazzjoni tas-suq intern għandha twassal għal titjib fil-kondizzjonijiet tax-xogħol u ta' l-ghixien tal-haddiema fil-Komunità Ewropea. Dan il-proċess għandu jirriżulta minn approssimazzjoni ta' dawn il-kondizzjonijiet waqt li jinżamm it-titjib, fejn għandhom x'jaqsmu b'mod partikolari forum ta' impjeg barra minn kuntratti indeterminati, bħal kuntratti għal terminu fiss, xogħol *part-time*, xogħol temporanju u xogħol stagjonali";
- (4) Billi l-Kunsill għadu ma lahaqx deċiżjoni dwar il-proposta għal Direttiva dwar ċerti relazzjonijiet ta' impjeg fejn għandhom x'jaqsmu distorzjonijiet tal-kompetizzjoni⁽¹⁾, kif emendata⁽²⁾, lanqas dwar il-proposta għal Direttiva dwar ċerti relazzjonijiet ta' impjeg fejn għandhom x'jaqsmu il-kondizzjonijiet tax-xogħol⁽³⁾;
- (5) Billi l-konkluzjonijiet tal-Kunsill Ewropew ta' Essen enfasizzaw il-bżonn li jittieħdu miżuri biex jippromwovu l-impjeg u l-opportunitajiet ugwali għan-nisa u l-irġiel, u talbu li jittieħdu miżuri bl-iskop li fit-tkabbir tiżdied l-intensità ta' l-impjeg, b'mod partikolari permezz ta'

organizzazzjoni ta' xogħol iktar flessibbli b'tali mod li tisodisfa kemm ix-xewqat tal-haddiema kif ukoll il-bżonnijiet tal-kompetizzjoni;

- (6) Billi l-Kummissjoni, skond l-Artikolu 3(2) tal-Ftehim dwar il-politika soċjali, ikkonsultat lis-sieħba soċjali dwar id-direzzjoni possibbli ta' l-azzjoni Komunitarja fejn għandu x'jaqsmu hin tax-xogħol flessibbli u s-sigurtà fl-impjeg;
- (7) Billi l-Kummissjoni, tikkonsidra wara din il-konsultazzjoni li l-azzjoni Komunitarja kienet mixtieqa, għal darb'okra kkonsultat l-imsieħba soċjali fil-livell Komunitarju dwar is-sustanza tal-proposta kontemplata skond l-Artikolu 3(3) ta' l-istess Ftehim;
- (8) Billi l-organizzazzjonijiet ta' natura ġenerali fl-industrija, l-Unjoni tal-Konfederazzjonijiet Industrijali u ta' min lhad-dem Ewropea (UKIIE), l-Ċentru Ewropew ta' l-Intrapriżi Pubbliċi (ĊEIP) u l-Konfederazzjoni Ewropea tat-Trade Unions (KETU) infurmaw lill-Kummissjoni bl-ittra kongunta tad-19 ta' Gunju 1996 bix-xewqa tagħhom li tibda l-proċedura prevista fl-Artikolu 4 tal-Ftehim dwar il-politika soċjali; billi huma staqsew lill-Kummissjoni, b'ittra kongunta tat-12 ta' Marzu 1997, għal tliet xhur ohra; billi l-Kummissjoni qablet ma' din it-talba;
- (9) Billi l-imsemmija organizzazzjonijiet ta' natura ġenerali fl-industrija kkonkludew, fis-6 ta' Gunju 1997, Ftehim Qafas dwar xogħol *part-time*; billi talbu konguntemment lill-Kummissjoni li timplimenta dan il-Ftehim Qafas permezz ta' Deċiżjoni tal-Kunsill skond l-Artikolu 4(2) tal-Ftehim imsemmi;
- (10) Billi l-Kunsill, fir-Riżoluzzjoni tas-6 ta' Diċembru 1994 dwar prospetti tal-politika soċjali għall-Unjoni Ewropea: l-kontribuzzjoni għall-konvergenza ekonomika u soċjali fl-Unjoni⁽⁴⁾, talbet lis-sieħba soċjali biex jagħmlu użu mill-opportunitajiet għal ftehim konkluziv, ladarba huma bhala regola ġenerali iktar qrib ir-realtà u l-problemi soċjali;
- (11) Billi l-partijiet firmatarji xtaqu li jikkonkludu ftehim qafas dwar xogħol *part-time* li jstabbilixxi il-principji ġenerali u l-htigiet minimi għal xogħol *part-time*; billi huma wrew ix-xewqa tagħhom li jstabbilixxu l-qafas ġenerali biex tiġi

(1) ĠU L 224, tat-8. 9. 1990, p. 6.

(2) ĠU L 305, tal-5. 12. 1990, p. 8.

(3) ĠU L 224, tat-8. 9. 1990, p. 4.

(4) ĠU L 368, tat-23. 12. 1994, p. 6.

- eliminata d-diskriminazzjoni kontra haddiema *part-time* u biex jikkontribwixxu għall-iżvilupp ta' potenzjal ta' xogħol *part-time* fuq bażi li hi aċċettabbli kemm għal min iħaddem u għall-haddiema;
- (12) Billi s-sieħba soċjali xtaqu li jagħtu attenzjoni partikulari lix-xogħol *part-time*, waqt li fl-istess ħin jindikaw li kienet l-intenzjoni tagħhom li jiġi kkunsidrat il-bżonn ta' ftehim simili għal forom oħra flessibbli ta' xogħol;
- (13) Billi, fil-konklużjonijiet tal-Kunsill Ewropew ta' Amsterdam, il-Kapijiet ta' l-Istat u l-Gvern ta' l-Unjoni Ewropea laqgħu b'mod favorevoli hafna il-ftehim konkluż mill-imsieħba soċjali dwar xogħol *part-time*;
- (14) Billi l-istrument adattat għall-implimentazzjoni tal-Ftehim Qafas hu Direttiva fis-sens ta' l-Artikolu 189 tat-Trattat; billi għalhekk torbot lill-istati Membri għar-riżultat li għandu jintlaħaq, filwaqt li thalli għall-awtoritajiet nazzjonali, l-għażla tal-forma u l-metodi;
- (15) Billi, skond il-prinċipji tas-sussidjarjetà u proporzjonalità kif stabbiliti fl-Artikolu 3(b) tat-Trattat, l-oġġettivi ta' din id-Direttiva ma jistgħux jintlaħqu biżżejjed mill-Istati Membri u jistgħu għalhekk jintlaħqu aħjar mill-Komunità; billi din id-Direttiva ma tmurx lil hinn minn dak li hu neċessarju biex jintlaħqu dawn l-oġġettivi;
- (16) Billi, fejn għandhom x'jaqsmu t-termini użati fil-Ftehim Qafas li mhumiex speċifikament definiti hemmhekk, din id-Direttiva thalli lill-Istati Membri liberi li jiddefinixxu dawk it-termini skond il-liġi u l-prattika nazzjonali, kif inhu l-każ għal Direttivi oħrajn ta' politika soċjali bl-użu ta' kliem simili, kemm-il darba d-definizzjonijiet imsemmija jirrispettaw il-kontenut tal-Ftehim Qafas;
- (17) Billi l-Kummissjoni abbozzat proposta għal Direttiva, skond il-Komunikazzjoni ta' l-14 ta' Diċembru 1993 li tikkonċerna l-applikazzjoni tal-Protokoll (Nru 14) dwar il-politika soċjali u l-kommunikazzjoni tat-18 ta' Settembru 1996 li tikkonċerna l-iżvilupp tad-djalogu soċjali fil-livell Komunitarju, b'kont meħud ta' l-istatus rappreżentattiv tal-partijiet firmatarji u tal-legalità ta' kull klawżola tal-Ftehim Qafas;
- (18) Billi l-Kummissjoni abbozzat proposta għal Direttiva skond l-Artikolu 2(2) tal-Ftehim dwar il-politika soċjali li jipprovdi li d-Direttivi fis-settur tal-politika soċjali "għandhom jevitaw li jimponu rbit amministrattiv, finanzjarju u legali b'tali mod li kien iżomm lura l-holqien u l-iżvilupp ta' impriži żgħira u ta' daqs medju";
- (19) Billi l-Kummissjoni, skond il-komunikazzjoni ta' l-14 ta' Diċembru 1993 dwar l-applikazzjoni tal-Protokoll (Nru 14) fuq il-politika soċjali, infurmat lill-Parlament Ewropew billi baġtet it-test tal-proposta tagħha ta' Direttiva li tikkontjeni l-Ftehim Qafas;
- (20) Billi l-Kummissjoni infurmat ukoll lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali;
- (21) Billi l-Klawżola 6.1 tal-Ftehim Qafas tippovdi li l-Istati Membri u/jew l-imsieħba soċjali jistgħu iżommu jew jintroduċu dispożizzjonijiet iktar favorevoli;
- (22) Billi l-Klawżola 6.2 tal-Ftehim Qafas tippovdi li l-implimentazzjoni ta' din id-Direttiva ma tistax isservi ta' raġuni għal rigress f'dak li għandu x'jaqsam mas-sitwazzjoni li diġà teżisti f'kull Stat Membru;
- (23) Billi l-Karta Komunitarja tad-Drittijiet Soċjali Fondamentali tal-Haddiema tagħraf l-importanza tal-ġlieda kontra kull forma ta' diskriminazzjoni, speċjalment dawk ibbażati fuq sess, kulur, razza, opinjoni u twemmin;
- (24) Billi l-Artikolu F(2) tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea jiddikjara li l-Unjoni għandha tirrispetta d-drittijiet fundamentali, kif garantiti mill-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet Umani u kif jirriżultaw mit-tradizzjonijiet kostituzzjonali komuni għall-Istati Membri, bhala prinċipji ġenerali ta' liġi Komunitarja;
- (25) Billi l-Istati Membri jistgħu jinkarigaw lill-partijiet soċjali, fuq it-talba kongunta minnhom, bl-implimentazzjoni ta' din id-Direttiva, kemm-il darba l-Istati Membri jiehdu l-passi kollha neċessarji biex jiżguraw li jistgħu f'kull hin jiggerantixxu r-riżultati imposti b'din id-Direttiva;
- (26) Billi l-implimentazzjoni tal-Ftehim Qafas tikkontribwixxi biex jintlaħqu l-oġġettivi taht l-Artikolu 1 tal-Ftehim dwar il-politika soċjali,

ADOTTA DIN ID-DIRETTIVA:

L-Artikolu 1

L-iskop ta' din id-Direttiva hu li timplimenta l-Ftehim Qafas dwar xogħol *part-time* konkluż fis-6 ta' Ġunju 1997 bejn organizzazzjonijiet iġenerali fl-industrija (UKIIE, ĊEIP u l-KETU) annessi m'hawnhekk.

L-Artikolu 2

1. L-Istati Membri għandhom iġibu fis-seħh il-liġijiet, ir-regolamenti u d-dispożizzjonijiet amministrattivi neċessarji biex jikkonformaw ma' din id-Direttiva sa mhux aktar tard mill-20 ta' Jannar 2000, jew għandhom jiżguraw li, sa dik id-data fl-iktar tard, l-imsieħba soċjali jkunu ntroduċew il-miżuri neċessarji bi ftehim, u l-Istati Membri jkunu mehtieġa jiehdu kull miżura neċessarja biex tippermettilhom f'kull hin li jkunu f'pożizzjoni li jiggarrantixxu r-riżultati imposti b'din id-Direttiva. Għandhom jinfurmaw lil Kummissjoni minnufih b'dan. L-Istati Membri għandu jkollhom massimu ta'sena oħra, jekk neċessarju, biex jiehdu kont ta' diffikultajiet speċjali fl-implimentazzjoni bi ftehim kollettiv.

Huma għandhom jinfurmaw lill-Kummissjoni minnufih b'dawn is-sitwazzjonijiet.

Meta l-Istati Membri jadottaw dawn il-miżuri imsemmija fl-ewwel subparagrafu, huma għandhom jinkludu referenza għal din id-Direttiva jew inkella jkollhom magħha referenza meta jiġu uffiċjalment ippubblikati. Il-metodi li bihom issir din ir-referenza għandhom jiġu indikati mill-Istati Membri.

2. L-Istati Membri għandhom jikkomunikaw lill-Kummissjoni t-test tad-dispożizzjonijiet ewlenin tal-liġi domestika li huma adottaw jew li ser jadottaw fil-qasam irregolat minn din id-Direttiva.

L-Artikolu 3

Din id-Direttiva għandha tidhol fis-seħh fil-ġurnata tal-pubblikazzjoni tagħha fil-*Ġurnal Uffiċjali tal-Komunitajiet Ewropej*.

L-Artikolu 4

Din id-Direttiva hija indirizzata lill-Istati Membri.

Magħmula fi Brussel, fil-15 ta' Diċembru 1997.

Għall-Kunsill

Il-President

J.-C. JUNCKER

L-ANNESS

L-UNJONI TAL-KONFEDERAZZJONIJET INDUSTRIJALI U TA' MIN IHADDEM EWROPEA

KONFEDERAZZJONI EWROPEA TAT-TRADE UNIONS

ĊENTRU EWROPEW TA' L-INTRAPRIZI PUBBLIĊI

IL-FTEHIM QAFAS DWAR XOGHOL PART-TIME

Preambolu

Dan il-Ftehim Qafas huwa kontribuzzjoni għall-istrategġija ġenerali Ewropea dwar l-impjeg. Ix-xogħol *part-time* kellu impatt importanti fuq l-impjeg f'dawn l-aħħar snin. Għal din ir-raġuni, il-partijiet għal dan il-ftehim taw attenzjoni prijoritarja lil din il-forma tax-xogħol. Hija l-intenzjoni ta' dawn il-partijiet li jikkunsidraw il-bżonn għal ftehim dwar forum oħra ta' xogħol flessibbli.

Waqt li jirrikonoxxu d-diversità tas-sitwazzjonijiet fl-Istati Membri u waqt li jagħrfu li x-xogħol *part-time* huwa karatteristika ta' l-impjeg f'ċerti setturi u attivitajiet, dan il-ftehim jistabbilixxi l-prinċipji ġenerali u l-htigiet minimi li għandhom x'jaqsmu max-xogħol *part-time*. Turi d-dispożizzjoni ta' l-imsieħba soċjali li jistabbilixxu qafas ġenerali għall-eliminazzjoni tad-diskriminazzjoni kontra haddiema *part-time* u li jgħinu l-iżvilupp ta' l-opportunitajiet għal xogħol *part-time* fuq bażi aċċettabbli għal min ihaddem u għall-haddiema.

Dan il-Ftehim għandu x'jaqsmu ma' kondizzjonijiet ta' impjeg għal haddiema *part-time* waqt li jiġi rikonnoxxut illi l-kwistjonijiet li jirrigwardaw is-sigurtà soċjali jehtiegu deċiżjoni mill-Istati Membri. Fil-kuntest tal-prinċipju ta' non-diskriminazzjoni, il-partijiet għal dan il-ftehim innutaw li d-Dikjarazzjoni ta' l-impjeg tal-Kunsill Ewropew ta' Dublin ta' Diċembru 1996, fejn il-Kunsill *inter alia* enfasizza l-bżonn li s-sistemi għal sigurtà soċjali isiru iktar favorevoli għall-impjeg billi jiżviluppa sistemi ta' protezzjoni soċjali li jkunu kapaci li jadattaw irwiehhom għal mudelli differenti ta' xogħol u li jipprovdu protezzjoni lil persuni li jkunu jagħmlu dan ix-xogħol. Il-partijiet għal dan il-ftehim jikkunsidraw li din id-Dikjarazzjoni għandha tingħata effett.

IL-KETU, l-UKIE u ċ-ĊEIP jitolbu lill-Kummissjoni biex tissottometti dan il-Ftehim Qafas biex tittiehed deċiżjoni li tagħmel il-htigiet obligatorji fl-Istati Membri li huma parti mill-Ftehim dwar il-politika soċjali anness mal-Protokoll Nru 14 dwar il-politika soċjali anness mat-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea.

Il-partijiet għal dan il-ftehim jitolbu lill-Kummissjoni, li fil-proposta tagħha li timplimenta dan il-ftehim, titlob li l-Istati Membri jadottaw il-liġijiet, ir-regolamenti u d-dispożizzjonijiet amministrattivi neċessarji biex jikkonformaw mad-deċiżjoni tal-Kunsill fi żmien sentejn mill-adozzjoni jew li jiżguraw ⁽¹⁾ li l-imsieħba soċjali jistabbilixxu il-miżuri neċessarji permezz ta' ftehim sa l-aħħar ta' dan il-perjodu.

Mingħajr preġudizzju għar-rwol tal-qrati nazzjonali u tal-Qorti tal-Ġustizzja, il-partijiet għal dan il-ftehim jitolbu li kull kwistjoni relatata ma' l-interpretazzjoni ta' dan il-ftehim flivell Ewropew, għandha, fl-ewwel istanza, tiġi riferita lilhom, mill-Kummissjoni, għal opinjoni.

Konsiderazzjonijiet Ġenerali

- (1) Wara li kkunsidraw il-ftehim dwar il-politika soċjali anness mal-Protokoll (Nru 14) dwar il-politika soċjali anness mat-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea, u b'mod partikolari l-Artikoli 3(4) u 4(2) tiegħu;
- (2) Billi Artikolu 4(2) tal-ftehim dwar il-politika soċjali jipprovdi li ftehim konkluz fil-livell Komunitarju jista' jiġi implimentat, fuq it-talba kongunta tal-partijiet firmatarji, minn deċiżjoni tal-Kunsill fuq proposta tal-Kummissjoni.
- (3) Billi, fit-tieni dokument ta' konsultazzjoni dwar il-flessibilità tal-hin tax-xogħol u s-sigurtà għall-haddiema, il-Kummissjoni habbret l-intenzjoni tagħha li tipproponi miżura Komunitarja li torbot legalment;

⁽¹⁾ Fis-sens ta' l-Artikolu 2(4) tal-ftehim dwar il-politika soċjali tat-Trattat li jistabbilixxi il-Komunità Ewropea.

- (4) Billi l-konkluzjonijiet tal-Kunsill Ewropew li ltaqa' f'Essen enfasizza l-bżonn tal-miżuri biex jipromwovu kemm l-impjeg u l-opportunitajiet ugwali għan-nisa u l-irġiel, u sejjaħ għal miżuri immirati biex "fit-tkabbir tiżdied l-intensità ta' mpjeg, b'mod partikolari permezz ta' organizzazzjoni iktar flessibbli tax-xogħol li tisodisfa kemm ix-xewqat tal-haddiema kif ukoll htigijiet tal-kompetizzjoni";
- (5) Billi l-partijiet għal dan il-ftehim jagħtu importanza lil miżuri li jistgħu jiffacilitaw l-aċċess għal xogħol *part-time* għal nisa u rġiel sabiex jippreparaw għal irtirar, jaqdu flimkien l-obbligi tax-xogħol u tal-familja, u biex jieħdu opportunitajiet ta' edukazzjoni u taħriġ sabiex itejbu l-kapaċitajiet u l-opportunitajiet għal karriera u dan għal benefiċċju reċiproku ta' min jimpjega u l-haddiema u manjiera li tgħin l-iżvilupp ta' l-intrapriżi;
- (6) Billi dan il-ftehim jirreferi lura lill-istati Membri u lill-imsieħba soċjali biex dawn jagħmlu l-arrangamenti għal applikazzjoni ta' dawn il-prinċipji generali, tal-htigiet minimi u tad-disposizzjonijiet, sabiex jista' jittiehed kont tas-sitwazzjoni f'kull Stat Membru;
- (7) Billi dan il-ftehim jieħu inkonsiderazzjoni l-htieġa li jitjebu l-htigiet tas-sigurtà soċjali, sabiex titjieb il-kompetittività ta' l-ekonomija Komunitarja u sabiex ikun evitat li jiġu imposti rbit amministrattiv, finanzjarju u legali b'tali mod li kien iżomm lura il-holqien u l-iżvilupp ta' impriżi żgħar u ta' daqs medju;
- (8) Billi l-imsieħba soċjali qegħdin fl-aħjar pozizzjoni biex isibu soluzzjonijiet li jirrispondu għall-bżonnijiet kemm ta' min jimpjega kif ukoll tal-haddiem u għandhom għalhekk jingħataw rwol speċjali fl-implimentazzjoni u l-applikazzjoni ta' dan il-ftehim.

IL-PARTIJET FIRMATARJI FTEHMU KIF ĠEJ:

Il-Klawżola 1: L-iskop

L-iskop ta' dan il-ftehim Qafas hu:

- (a) li jipprovi għat-tnehhija tad-diskriminazzjoni kontra haddiema *part-time* u li jtejjeb il-kwalità ta' xogħol *part-time*;
- (b) li jiffacilita l-iżvilupp ta' xogħol *part-time* fuq bażi volontarja u li jikkontribwixxi għall-organizzazzjoni flessibbli ta' hin ta' xogħol b'tali mod li jieħu inkonsiderazzjoni il-bżonnijiet ta' min ihaddem u tal-haddiema.

Il-Klawżola 2: L-Iskop

1. Dal-ftehim japplika għal haddiema *part-time* li għandhom kuntratt ta' impjeg jew relazzjoni ta' mpjeg kif definiti mil-liġi, mill-ftehim kollettiv jew skond il-prattika fis-seħh f'kull Stat Membru.
2. L-istati Membri, wara konsultazzjoni ma' l-imsieħba soċjali skond il-liġi nazzjonali, ftehim kollettiv jew Prattika, u/jew il-partecipanti soċjali fil-livell appropjat skond il-prattika fir-relazzjonijiet industrijali nazzjonali jistgħu, għal raġunijiet oġġettivi, jeskludu kompletament jew parzjalment mill-konduzzjonijiet ta' dan il-ftehim haddiema *part-time* li jaħdmu fuq bażi każwali. Dawn l-eskluzjonijiet għandhom jiġu rieżaminati perjodikament biex jiġi stabbilit jekk ir-raġunijiet oġġettivi biex saru baqgħux validi.

Il-Klawżola 3: Tifsiriet

Għall-iskop ta' dan il-ftehim:

1. Il-kliem "haddiem *part-time*" jirreferi għal haddiem li s-siġhat normali tax-xogħol tiegħu, ikkalkulati fuq bażi ta' ġimgħa jew fuq medja għal perjodu ta' impjeg sa sena, huma inqas mis-siġhat normali ta' xogħol ta' haddiem *full-time* ta' l-istess tip.
2. Il-kliem "haddiem *full-time* ta' l-istess tip" ifisser haddiem *full-time* fl-istess stabbiliment li għandu l-istess tip ta' kuntratt ta' impjeg jew relazzjoni, li hu mqabbd biex jaħdem fl-istess xogħol/okkupazzjoni simili, b'kont meħud tal-konsiderazzjonijiet l-oħra li jistgħu jinkludu l-anzjanità u l-kwalifikazzjoni/ kapaċità.

Meta m'hemmx haddiem *full-time* ta' l-istess tip fl-istess stabbiliment, il-paragun għandu jsir b'referenza għall-ftehim kollettiv, jew meta ma hemmx ftehim kollettiv applikabbli, skond il-liġi nazzjonali, ftehim kollettiv u Prattika.

Il-Klawżola 4: Il-prinċipju ta' non-diskriminazzjoni

1. Fejn għandhom x'jaqsmu il-kondizzjonijiet tax-xogħol, haddiema *part-time* m'għandhomx jiġu ttrattati b'manjera inqas favorevoli minn haddiema *full-time* ta' l-istess tip biss minhabba li huma jaħdmu *part-time* kemm-il darba dan it-trattament differenti mhuwiex oġġettivament ġustifikat.
2. Meta appropjat, il-prinċipju tal- *pro rata temporis* għandu japplika.

3. L-arrangamenti għall-applikazzjoni ta' din il-klawżola għandhom ikunu definiti mill-Istati Membri u/jew is-sieħba soċjali, b'kont meħud tal-leġislazzjoni Ewropea, il-liġi nazzjonali, il-ftehim kollettiv u l-prattika.
4. Meta oġġettivament ġustifikat l-Istati Membri jistgħu wara konsultazzjoni ma' l-imsieħba soċjali skond il-liġi nazzjonali, il-ftehim kollettiv jew il-prattika u/jew l-imsieħba soċjali jistgħu, meta approprijat, jikkondizzjonaw l-aċċess għal impjiegi partikolari bi kwalifiki ta' perjodu ta' servizz, hin maħdum jew rati ta' qligħ. Il-kwalifiki li għandhom x'jaqsmu ma' l-aċċess ta' haddiema *part-time* għal kondizzjonijiet ta' l-impjiegi partikolari għandhom jiġu ezaminati perjodikament b'kont meħud tal-prinċipju ta' non-diskriminazzjoni espress fil-Klawżola 4.1.

Il-Klawżola 5: Opportunitajiet għal xogħol *part-time*

1. Fil-kuntest tal-Klawżola 1 ta' dan il-Ftehim u tal-prinċipju ta' non-diskriminazzjoni bejn haddiema *part-time* u *full-time*:
 - (a) L-Istati Membri, wara konsultazzjonijiet ma' l-imsieħba soċjali skond il-liġi nazzjonali jew Prattika, għandhom jidentifikaw u jirrevedu ostakoli ta' natura legali jew amministrattiva li jistgħu jillimitaw l-oportunitajiet għal xogħol *part-time* u, meta approprijat, jeliminawhom;
 - (b) l-imsieħba soċjali, waqt li jaġixxu fis-settur tal-kompetenza tagħhom u permezz tal-proċeduri stabbiliti fil-ftehim kollettiv, għandhom jidentifikaw u jirrevedu l-ostakoli li jistgħu jillimitaw l-oportunitajiet għal xogħol *part-time* u, meta approprijat, jeliminawhom.
2. Ir-rifjut ta' haddiem li jiġi trasferit minn xogħol *full-time* għal *part-time* jew viċe versa m'għandux b'daqshekk jikkostitwixxi raġuni valida għat-terminazzjoni ta' impjiegi, mingħajr preġudizzju għat-terminazzjoni skond il-liġi nazzjonali, il-ftehim kollettiv u l-prattika, għal raġunijiet oħra li jistgħu jiġu ikkawżati minn htigiet operazzjonali ta' l-istabbiliment ikkonċernat.
3. Sa fejn hu possibli, min jimpjega għandu jikkunsidra:
 - (a) talbiet minn haddiema għal trasferiment minn xogħol *full-time* għal xogħol *part-time* li jsir disponibbli fl-istabbiliment;
 - (b) talbiet tal-haddiema għal trasferiment minn xogħol *part-time* għal xogħol *full-time* jew għal zieda tal-hin tax-xogħol tagħhom jekk titfaċċa din l-oportunità;
 - (c) l-ġhoti ta' informazzjoni f'waqtha dwar id-disponibilità ta' pożizzjonijiet *part-time* u *full-time* fl-istabbiliment sabiex jiġu ffaċilitati trasferimenti minn *full-time* għal *part-time* jew viċe versa;
 - (d) miżuri għall-faċilitazzjoni ta' l-aċċess għal xogħol *part-time* fil-livelli kollha ta' l-impriza, inklużi pożizzjonijiet kapaċi u amministrattivi, u meta approprijat, biex ikun iffaċilitat aċċess minn haddiema *part-time* għal taħriġ professjonali biex itejjeb l-oportunitajiet tal-karriera tagħhom u l-mobbilità fix-xogħol;
 - (e) l-ġhoti ta' informazzjoni approprijata lill-korpi eżistenti li jirrapprezentaw haddiema dwar xogħol *part-time* fl-intrapriża.

Il-Klawżola 6: Dispożizzjonijiet dwar l-implimentazzjoni

1. L-Istati Membri u/jew l-imsieħba soċjali jistgħu iżommu jew jintroduċu dispożizzjonijiet iktar favorevoli minn dawk stabbiliti f'dan il-ftehim.
2. L-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim m'għandhiex tikkostitwixxi bażi valida għat-tnaqqis tal-livell ġenerali ta' protezzjoni mogħtija lill-haddiema fis-settur ta' dan il-ftehim. Dan ma jippreġudikax id-dritt ta' l-Istati Membri u/jew ta' l-imsieħba soċjali li jiżviluppaw dispożizzjonijiet leġislattivi, regulatorji jew kuntrattwali fid-dawl ta' ċirkostanzi li jinbidlu u ma jippreġudikax l-applikazzjoni tal-klawżola 5 sakemm il-prinċipju ta' non-diskriminazzjoni kif espress fil-Klawżola 4.1 ikun imħares.
3. Dan il-Ftehim ma jippreġudikax id dritt ta' l-imsieħba soċjali li jikkonkludu, fil-livell approprijat, inkluż il-livell Ewropew, ftehim li jaddatta u/jew jikkumplementa d-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim b'mod li jiehu kont tal-bżonnijiet speċifiċi ta' l-imsieħba soċjali ikkonċernati.
4. Dan il-Ftehim m'għandux jippreġudika dispożizzjonijiet iktar speċifiċi tal-Komunità, b'mod partikolari dispożizzjonijiet Komunitarji dwar it-trattament ugwali jew l-oportunitajiet indaqs għall-irġiel u n-nisa.
5. Il-prevenzjoni u s-soluzzjoni ta' kwistjonijiet u ilmenti li jirriżultaw mill-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim għandhom isiru skond il-liġi nazzjonali, il-ftehim kollettiv u l-prattika.
6. Il-partijiet firmatarji għandhom jirrevedu dan il-Ftehim, hames snin wara d-data tad-deċiżjoni tal-Kunsill, jekk mitluba minn xi wiehed mill-partijiet ta' dan il-Ftehim.